MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FACADES. LES TOITURES AINSI QUE CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE JEF LAMBEAUX. 25 A SAINT-GILLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 7 novembre 1996 entamant la procédure de classement comme monument des façades. des toitures ainsi que certaines parties intérieures de l'immeuble sis avenue Jef Lambeaux. 25 à Saint-Gilles;

Vu l'avis de la Commission royale des monuments et des sites émis le 19 mars 1997;

Considérant que la propriétaire a transmis ses observations le 17 janvier 1997 et que celles-ci peuvent être résumées comme suit :
- plusieurs remarques portent sur la description du bien et son environnement immédiat;
- d'autres remarques concernent la procédure de classement et sa justification;

Considérant que ces observations peuvent être rencontrées comme suit :
- les différentes remarques ne remettent pas en cause l'intérêt du bâtiment. D'autres part, le texte de la description (annexe I à l'arrêté) a été précisé afin de tenir compte des observations de la propriétaire du bien;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, BEDAKING EN VAN BEPAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR VAN HET PAND GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN 25 TE SINT-GILLIS.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 7 november 1996 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de gevels, bedaking evenals van bepaalde delen van het interieur van het pand gelegen Jef Lambeauxlaan, 25 te Sint-Gillis;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 19 mars 1997;

Overwegende dat de eigenaar zijn opmerkingen op 17 januari 1997 heeft meegedeeld en dat deze als volgt kunnen worden samengevat:
- verschillende opmerkingen hebben betrekking op de beschrijving van het goed en zijn onmiddellijke omgeving;
- andere opmerkingen gaan over de beschermings procedure en haar rechtvaardiging;

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen tegemoet gekomen worden :
- de verschillende opmerkingen trekken de waarde van het gebouw niet in twijfel. Anderzijds werd de tekst van de beschrijving gepreciseerd (bijlage I van het besluit) teneinde rekening te houden met de opmerkingen van de eigenaar van het goed:

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ARRETE:

Article 1er - Sont classées comme monument, les façades, les toitures et les parties intérieures suivantes: le hall d'entrée actuel, la cage d'escalier; au 1er étage: les trois pièces en enfilade, en ce compris le mobilier fixe par destination, de l'immeuble sis avenue Jef Lambeaux 25 à Saint-Gilles, connu au cadastre de Saint-Gilles, 1ère division, section B, 4ème feuille, parcelle n°427 N2, en raison de leur intérêt artistique, esthétique et historique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 23-10-97

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

BESLUIT:

Artikel 1 - Worden beschermd als monument de gevels, de bedaking en de volgende delen van het interieur: de huidige inkom, het trappenhuis; op de eerste verdieping: de drie opeenvolgende ruimtes, hierbij inbegrepen het meubilair onroerend door bestemming van het pand gelegen Jef Lambeauxlaan 25 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr 427 N2, wegens hun artistieke, esthetische en historische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat de wegen, gedeelten van de wegen en het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek, zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 23-10-97.

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

Pour copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

BRBC - Chancellerie BHR - Kanselarij

V.9511

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FACADES, LES TOITURES AINSI QUE CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE JEF LAMBEAUX, 25 A SAINT-GILLES.

Réf. cadastrale : 1ère division, section B, 4ème feuille, parcelle n°427 N2.

Description sommaire:

En 1910, l'architecte Paul Hamesse, habitant rue du Tyrol (actuelle rue Bréart) introduit auprès de la commune de Saint-Gilles une demande de bâtir. Celle-ci concerne un immeuble servant d'habitation personnelle et de bureau d'étude pour lui et ses frères, à l'angle de l'avenue Jef Lambeaux et de la future rue Antoine Bréart.
L'immeuble est daté par un médaillon oval millésimé 1910, en outre une plaque porte l'inscription «Paul Hamesse et frères».
Coiffé d'une bâtière mansardée, le bâtiment s'élève sur trois niveaux. Sur un petit soubassement en pierre bleue, surmonté de moëllons de grès en bossages, les façades cimentées présentent à l'angle un oriel sur deux niveaux.
Une large frise cannelée, ponctuée d'oves et de motifs discoïdes dorés à l'origine, marque la séparation entre la toiture et le reste de l'édifice.
La façade avenue Jef Lambeaux est percée d'une porte en plein cintre encadrée de consoles sous la corniche cintrée. De part et d'autre de cette porte ainsi qu'à l'étage, des fenêtres étroites et allongées aux vitraux géométriques ajourent la cage d'escalier.
L'angle est marqué par un oriel sur deux niveaux couronné d'un garde-corps courbe et d'un pignon à trois pans éclairé de fenêtres à traverse.
La façade de la rue Bréart présente une avancée se terminant par un fronton cintré à encadrement concave avec demi-lune et frise d'oves et dorures. Cette façade est percée de fenêtres rectangulaires à motifs discoïdes et guirlandes géométrisées.
Une annexe prolonge cette façade au niveau du rez-de-chaussée à droite.
L'accès actuel se fait par un hall d'entrée au plafond à faux caissons et murs ornés de frises de feuilles de chênes, de roses stylisées et de tables aveugles. A gauche, une porte donne sur le vestiare.
Typique du répertoire ornemental de Hamesse, des motifs en forme d'oves, de roses stylisées et des incrustations de cuivre décorent les différents espaces intérieurs dont la cage d'escalier. Deux grands vitraux aux motifs Art Nouveau ornent les parois et les portes séparant la cage d'escalier des autres pièces.
Le 1er étage se compose de trois pièces en enfilade dont deux présentent un mobilier fixe en bois aux essences différentes créé et dessiné par Paul Hamesse.
Le bureau est orné de bibliothèques encastrées et d'un petit salon en alcôve, inscrit dans un encadrement typique de l'architecte. La salle à manger se compose aussi de meubles fixes.
Les séparations entre les trois pièces laissent apparaître des peintures murales typique de l'œuvre des frères Hamesse. Certaines représentent des arbres, d'autres sont réalisées au pochoir avec la rose stylisée qui se retrouve également dans la décoration du mobilier.

Intérêt du bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'Ordonnance du 4 mars 1993, relative à la conservation du patrimoine immobilier.

Intérêt artistique, esthétique et historique:

Issus d'une famille d'artistes, les trois frères Hamesse s'associent pour créer le bureau «Paul Hamesse et frères-architectes». Dans cette association, Georges et Léon s'occupaient de la réalisation de remarquables mises au net de projets dont certains ornent encore les murs de cette maison. Le bâtiment annonce la période Art Déco de l'architecte et marque une rupture par rapport aux bâtiments privés Art Nouveau dont l'exemple le plus marquant se situe Place Delporte, à deux pas de l'avenue Jef Lambeaux.

A l'opposé de l'immeuble de la place Delporte, les façades de cette habitation d'angle sont ornées d'éléments décoratifs, tels que des guirlandes géométrisées, des frises d'oves, des dorures...fortement inspirés de la Sécession viennoise. L'influence de son 2ème maître de stage, Alban Chambon se marque nettement à partir de cette époque.

Dans son mémoire sur l'architecte Paul Hamesse, K. Denoyelle note que cette composition est «fort proche de l'architecture d'Olbrich notamment dans cette volonté de recherche de modernité mais avec la volonté de préserver l'adéquation aux styles historicistes».
Le mobilier et la décoration intérieure ont été crées et dessinés par l'architecte lui-même.
Même si son influence y est moins marquée qu'à l'intérieur de l'ancien hôtel Cohn-Donnay, certains éléments décoratifs tels que les incrustations de cuivre, les motifs de rose stylisé ou le profil du mobilier s'inspirent de l'école de Glasgow.
Ces exemples montrent que l'architecte Paul Hamesse maîtrise parfaitement l'art de la décoration intérieure. Il obtiendra en 1925 la médaille d'or à l'exposition des arts décoratifs de Paris.

Situé à proximité de l'hôtel de ville et de la prison de Saint-Gilles, cet immeuble se trouve dans un quartier à haute valeur architecturale.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 23.10.1997.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Charles PICQUE.

Copie
certifiée conforme

NADINE SOUGNÉ
CHANCELLERIE

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, BEDAKING EN VAN BEPAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR VAN HET GEBOUW GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN 25 TE SINT-GILLIS.

Kadastrale gegevens : 1ste afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr. 427 N2.

Beknopte beschrijving :

In 1910 diende architect Paul Hamesse, die toen in de Tirolstraat (de huidige Bréartstraat) woonde, een bouwaanvraag in bij de gemeente Sint-Gillis voor een persoonlijke woning en een studiebureau voor hem en zijn broers, op de hoek van de Jef Lambeauxlaan en de latere Antoine Bréartstraat.
Het pand is gedateerd op de gevel, in een ovale medaillon met daarin het jaar 1910, en draagt bovendien een plaat met het opschrift « Paul Hamesse et frères ».
Het gebouw telt drie bouwlagen onder een mansardedak. De gevels zijn gecementeerd en rusten op een plint in blauwe hardsteen met daarboven een laag gebosseerde zandstenen breukstenen. In de hoektravee bevindt zich een gestapelde erker van twee bouwlagen.
Een brede gecanneleerde fries met eierlijsten en oorspronkelijk vergulde schijfmotieven loopt net onder het dak.
De gevel aan de Jef Lambeauxlaan bezit een rondboogdeur tussen twee consoles die een gebogen kroonlijst dragen. De smalle, langwerpige vensters met geometrische glasramen langs en boven de ingang verlichten het trappenhuis.
De hoekerker van twee bouwlagen wordt bekroond door een halfronde leuning die een driezijdige gevel met kloosterkozijnen voorafgaat.
De gevel aan de Bréartstraat heeft een uitkraging die eindigt op een rondboogfronton met holle rondboogomlijsting, een lunetvormig venster, een eierlijst en verguldsel. De vensters van deze gevel zijn rechthoekig en versierd met schijfmotieven en geometrische guirlandes.
Rechts werd een bijgebouw van één bouwlaag tegen het pand gebouwd.
De huidige ingang leidt naar een inkom met pseudo-cassettenplafond en muren die geornеerd zijn met neerhangende guirlandes van eikenbladeren en gestileerde rozen en panelen. Links verleent een deur toegang tot de vestibule.
Typisch voor het vormenarsenaal van Hamesse zijn de motieven in de vorm van eierlijsten, gestileerde rozen en koperincrustaties in de verschillende ruimtes, waaronder het trappenhuis. Twee grote glasramen met art-nouveaumotieven versieren de wanden en de deuren tussen het trappenhuis en de overige vertrekken.
De eerste verdieping telt drie opeenvolgende ruimtes waarvan twee met vast meubilair uit verschillende houtsoorten dat bedacht en ontworpen werd door Paul Hamesse zelf.
Het bureau is gemeubileerd met ingebouwde boekenkasten en een klein alkoofvormig salon ingeschreven in een omlijsting die typisch is voor Hamesse. De eetzaal op de eerste verdieping bezit eveneens vast meubilair.

De scheidingswanden tussen de drie ruimten vertonen muurschilderingen die typisch zijn voor het werk van de gebroeders Hamesse. Sommige schilderingen stellen bomen voor, andere werd uitgevoerd door middel van de sjabloontechniek en beelden dezelfde gestileerde roos af die voorkomt in de decoratie van het meubilair.

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

Artistieke, esthetische en historische waarde :

De drie uit een kunstenaarsfamilie afkomstige broers Hamesse associeerden zich in het architectenbureau « Paul Hamesse et frères-architectes ». Georges en Léon hielden zich daarbij bezig met het maken van opmerkelijke ontwerptekeningen, waarvan er ook nog enkele in de woning te bezichtigen zijn. Het gebouw kondigt de art-decoperiode van de architect aan en betekent een breuk met de privé-architectuur in art-nouveaustijl, met als markantste voorbeeld het huis aan het Delporteplein, op twee passen van de Jef Lambeauxlaan.

In tegenstelling tot het pand aan het Delporteplein zijn de gevels hier versierd met decoratieve elementen zoals geometrische guirlandes, eierlijstfriezen en verguldsels die sterk geïnspireerd zijn op de decoratie van de Weense Sezession. Alban Chambon, Hamesses tweede leermeester, begint vanaf deze periode zijn invloed te laten gelden.
In haar eindverhandeling over architect Paul Hamesse, stelt K. Denoyelle dat deze gevelcompositie « sterk aanleunt bij de architectuur van Olbrich, met name in zijn drang naar moderniteit zonder echter de schatplichtigheid aan de historiserende stijlen te willen ontkennen ».
Het meubilair en de binnenhuisdecoratie werden bedacht en ontworpen door de architect zelf. De invloed van de School van Glasgow is minder opvallend dan bijvoorbeeld in het interieur van het café-restaurant « De Ultieme Hallucinatie », maar wel degelijk aanwezig in bepaalde decoratieve elementen zoals de koperincrustaties, de gestileerde rozen of de vormgeving van het meubilair.
Deze voorbeelden bewijzen dat de architect Paul Hamesse ook de kunst van de interieurdecoratie perfect meester was. In 1925 ontving hij trouwens een gouden medaille naar aanleiding vaan een tentoonstelling voor decoratieve kunsten in Parijs.
Deze voorbeelden tonen aan dat de architect Paul Hamesse de kunst van de binnenhuisdecoratie evenzeer beheerst. Hamesse kreeg in 1925 overigens een gouden medaille op de tentoonstelling voor decoratieve kunsten in Parijs.

Het pand, dat op twee passen van het stadhuis en de gevangenis van Sint-Gillis ligt, bevindt zich in een wijk met een architecturaal hoogstaande bebouwing.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 23. 10. 1997.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minsister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

Charles PICQUE.

VOOR EENSLUIDEND
VERKLAARD AFSCHRIFT

NADINE SOUGNÉ
KANSELARIJ

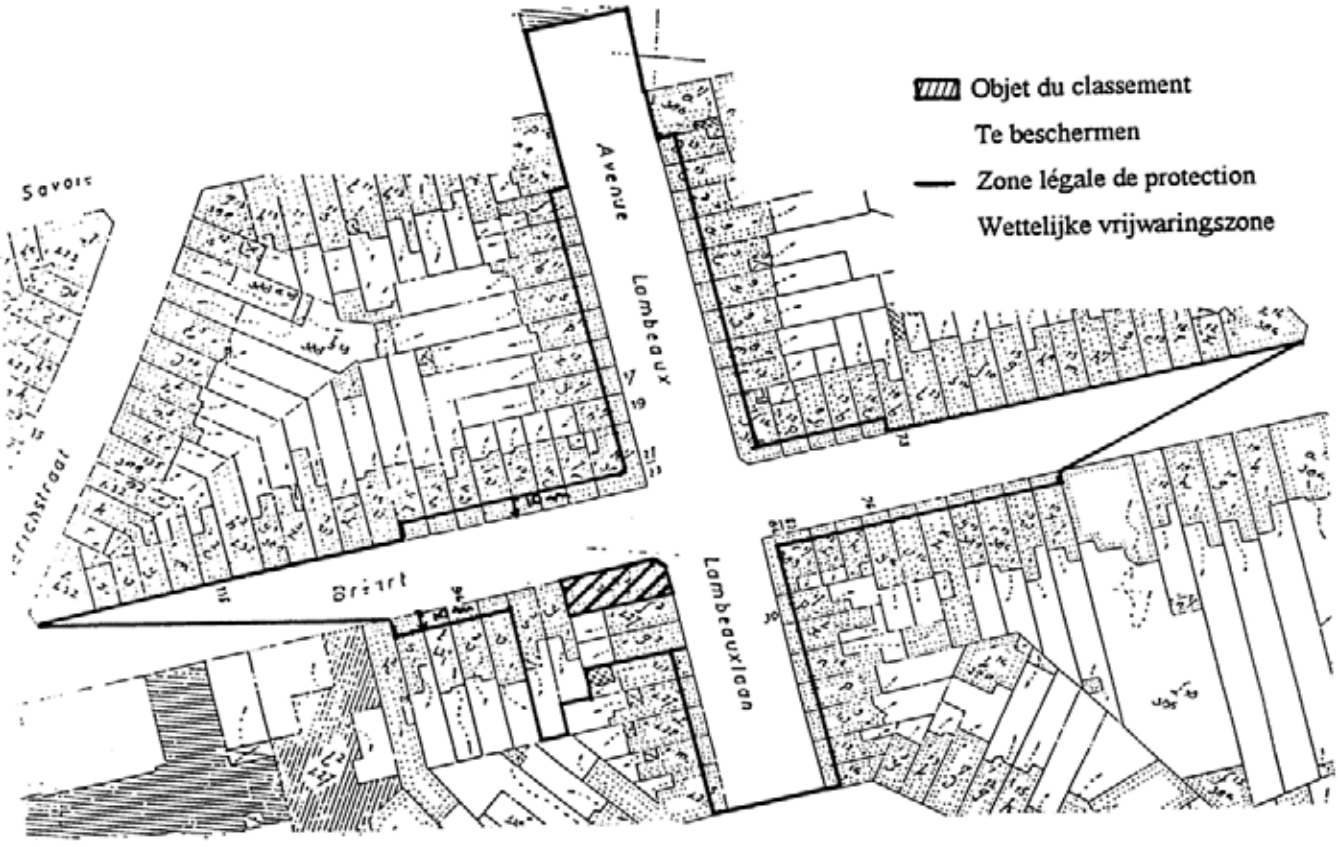
V.9511

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FACADES, LES TOITURES AINSI QUE CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE L'IMMEUBLE SIS AVENE JEF LAMBEAUX, 25 A SAINT-GILLES.

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, BEDAKING EN VAN BEPAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR VAN HET PAND GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN 25 TE SINT-GILLIS.

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du 23.10.97

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 23.10.97

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

V.9511

GRBC - Chancellerie BHR - Kanselarij